

BERÄTTELSE ÖVER VERKSAMHETEN VID STIFTELSEN ELEKTRO-AKUSTISK MUSIK
I SVERIGE (EMS) 1985/86

Styrelsen för Stiftelsen EMS får härmed avge berättelse för verksamheten under budgetåret 1985/86.

Inledning

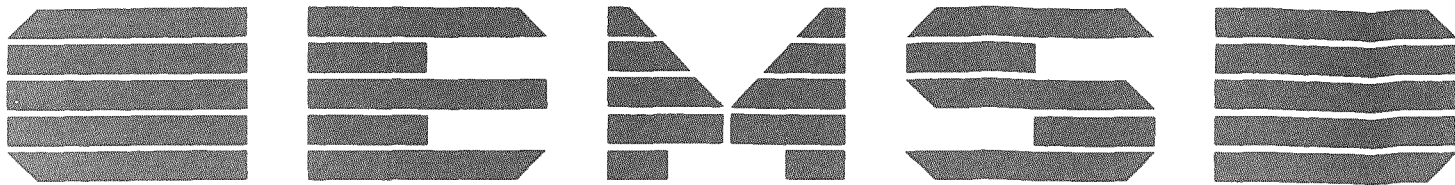
Förhoppningarna på EMS i Münchenbryggeriet har varit stora. Vad gäller EMS' nya lokaler kan man utan förbehåll säga att dessa infriades i hög grad. Lokalerna är mycket ändamålsenliga och några nackdelar har inte uppdagats under det första verksamhetsåret. Ändå är det en besvärlig process att genomföra en etablering i nya lokaler innan allt fungerar till belåtenhet. När verksamhetsåret 1985/86 var till ända var merparten av problemen lösta beträffande elektroniska larm, ventilation etc, medan EMS' egna installationer inte var helt slutförda.

Intresset bland användarna och musiklivet har inte minskat, trots att Söder Mälarstrand kan sägas vara något mindre åtkomligt ur kommunikationssynpunkt än Kungsgatan 8. Fylkingens och EMS' nya lokaler i Münchenbryggeriet (MB) innebär att de tillsammans kommer att utgöra ett starkt centrum för elektro-akustisk musik (EAM) i Stockholm och i Sverige.

Även om tillfredsställelsen är stor över EMS nya lokalers byggmässiga utformning, så kan inte en viss besvikelse döljas, att praktiskt taget inga nyinvesteringar kunde göras på den tekniska sidan. EMS använder fortfarande exakt samma apparatur som tidigare på Kungsgatan. Inom den statliga verksamheten är det ju brukligt att en viss del av om- och nybyggnadsbudgeten avsätts för ny utrustning, som t ex skett vid Musikhögskolan i Stockholm och Malmö.

Särskilt tråkigt är det att EMS inte fått gehör för sin amatörverksamhet, som EMS menar är av särskild musikpolitisk vikt, då den i hög grad vänder sig till unga människor. I EMS' amatörstudio är apparaturen sedan mitten av 60-talet och får betraktas inte bara som ålderdomlig, utan som rent antikverad. EMS har hittills inte rönt någon förståelse för den mycket viktiga tjänsten som systemprogrammerare. I början av 70-talet hade EMS upp till fyra heltidsarbetande programmerare knutna till sin programutveckling. EMS förfogade då över knappt en tredjedel av den datorkapacitet som EMS disponerar nu. Bristen på en kompetent person, som har ansvaret för datordriften och den nödvändiga programutveckling samt skötseln av den befintliga programvaran, har skapat en svår arbetssituation för EMS och tonsättarna. Därtill kommer en extremt långsam utveckling av de produktionsresurser som ligger slumrande i de stora apparatinvesteringar som statsmakterna har låtit EMS göra ifråga om datorkraft.

Under våren 1986 blev studiochefen knuten till CEMUS som expert i planeringsgruppen. Alltsedan juni 1985 har det framställts som önskvärt att EMS borde associeras till den nya institutionen Svenska Rikskonserter. Framför allt har det sagts från departementshåll att EMS borde få en mer "myndighetsliknande omfamning", vilket skulle göra det möjligt att komma tillrätta med EMS' speciella budgetproblem. Dessa beror i huvudsak på att EMS' verksamhet är helt baserad på fasta kostnader för hyror, löner, teknisk service och elektricitet, vilka ej kan reduceras ytterligare, utan att verksamheten i grunden förändras, samt att kostnadsökningar och anslagsnivåer i tilltagande grad är ur fas med varandra.

Lokaler och studior

Verksamhetsåret 1985/86 dominerades i hög grad av det omfattande arbetet att installera den tekniska apparaturen och etablera EMS i de nya lokalerna i Münchenbryggeriet. Då EMS flyttade in i MB, 29 mars 1985, var endast kontorslokalerna helt färdigställda. Studiorna däremot var fortfarande under uppbyggnad. Denna del av byggnadsarbetet visade sig vara mycket mer komplicerat än vad man trott under planeringsstadiet. I praktiken innebar detta att EMS' egen tekniska installation kraftigt försenades, då man ej kunde komma in i studiolokalerna, vilket i sin tur innebar att studiorna inte kunde öppnas för tonsättarnas produktion förrän långt fram på hösten 1985. EMS' tekniker lyckades dock snabbt få igång VAX-11-systemet så att tonsättarna kunde återuppta sitt arbete i juli -85, dock enbart i de s k terminalrummen på andra våningsplanet.

Studio 1 - som inrymmer multitrackutrustningen, d v s EMS' 24-kanalsbandspelare och mixbord med automatisk nedmixning - kunde öppnas den 9 september. Arbetet i studio 4 kunde startas i vecka 44/85. Studio 4 är speciellt avsedd för amatörarbete och den undervisning som bedrivs i samarbete med Kursverksamheten vid Stockholms Universitet. Redigerings- och kopieringsstudio, belägen på andra våningsplanet med beteckningen studio 6, kunde öppnas för produktion den 17 februari 1986.

Studio 2, EMS' stora studiokal, fungerade på ett tidigt stadium. Installationen var relativt okomplicerad, då den används huvudsakligen för arbete med VAX-systemet, d v s den inhyser i stort sett endast monitorhögtalare och terminaler för detta system. Det gamla datorsystemet, uppbyggt runt PDP-15-datorn, bedömdes bli mer komplicerat att installera. Man hade tidigt bestämt att den skulle komprimeras i sitt fysiska omfång. Såväl kontrollpanel och synthesizerdel skulle krympas. Det var också beslutat på ett tidigt stadium att studio 3 skulle inhysa PDP-15-systemet eftersom S3 ligger vägg i vägg med datorrummet. Man blev dock tvungen att borra upp ett extra hål i den tjocka väggen mellan dessa båda rum för att få plats med de många volymkrävande kablar som förbinder kontrollpanelen och de övriga delarna i systemet.

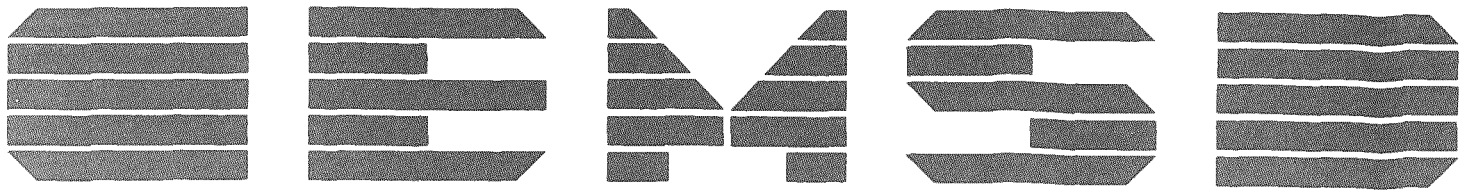
Ovanstående arbete bedömdes som så tidskrävande att man beslutade att lägga denna installation sist i etableringsprogrammet. Studio 3 blev därför inte färdig för produktion under verksamhetsåret.

Invigning av EMS' nya lokaler

Den 26 september 1985 invigdes EMS' nya lokaler i Münchenbryggeriet under solenna former. EMS förevisade sina lokaler i form av ett "öppet hus" under eftermiddagen för ett stort antal inbjudna företrädare från det svenska musiklivet och andra intresserade. Därefter presenterades ett konsertprogram med elektro-akustisk musik i den s k Riddarfjärdsteatern, också belägen i Münchenbryggeriet. Konserten, som var mycket välbesökt, radierades i sin helhet i Musikradion med studiochefen, Lars-Gunnar Bodin, som konferencier. Programmet inleddes med ett hälsningsanförande av EMS' ordförande, Karl-Herman Tapper, och själva den officiella invigningen förvärrades av statssekreterare Gunnar Svensson från utbildningsdepartementet (se bilaga).

Programmet för konserten var speciellt komponerat för detta tillfälle. Genom vänligt tillmötesgående av Sveriges Radio och Rikskonserter kunde två beställningsverk läggas ut hos svenska tonsättare för att uruppföras på invigningskonserten.

Sveriges Riksradios beställning gick till Ákos Rózmán för hans verk "Figurer" och Rikskonserterns beställning gavs till tonsättarna Peter Lundén och Bo Rydberg och resulterade i deras gemensamma komposition "Instant Modules". Sistnämnda stycke framfördes på ett sätt som inte tidigare prövats, nämligen på så sätt att EMS' VAX-dator "komponerade" stycket inför den sittande publiken. EMS' VAX-dator kopplades via långa kablar direkt in på högtalaranläggningen i konsertsalen. EMS beställde också själv ett verk för invigningskonserten, vilket var första gången något sådant skett i EMS' 20-åriga historia. Beställningen gick till den franska komponisten Françoise Barrière för ett verk för cello och band. Peter Schuback framförde verkets solostämman förträffligt.

Kvällen avslutades med en ståtlig buffet som EMS' huvudman, Musikaliska Akademien, svarade för. En chartrad buss transporterade de inbjudna svenska och utländska gästerna till Akademiens lokaler vid Blasieholms torg.

För att ytterligare understryka att invigningen ägde rum inom ramen för den internationella festivalen för elektro-akustisk musik, arrangerade EMS, i samarbete med svenska sektionen av ICEM, en tvådagars EAM-konferens som gick av stapeln i Akademiens kammarmusiksal. Bland de särskilt inbjudna deltagarna märktes Max Mathews, USA, Gerald Bennett, Schweiz, Christian Clozier, GMEB, Frankrike, Jean-Baptiste Barrière, IRCAM, Frankrike, Lasse Thoresen, Norge samt Finn Egeland Hansen, Danmark.

Konsultationsnämnden

På förslag av EMS' inrättades den 29 januari 1986 ett särskilt konsultationsorgan för alla de frågor som berör användarna. Organet består av representanter för EMS, FST, ICEM och SKAP och fick namnet "Konsultationsnämnden" (KN). Man bestämde vid denna tidpunkt att KN skulle arbeta efter följande punkter;

1. att KN ersätter det gamla konstnärliga rådet vid EMS
2. att KN fungerar som en dubbelriktad informationskanal mellan EMS å ena sidan och FST, ICEM och SKAP å den andra
3. att KN sammanträder minst fyra gånger per år med sammanträden i januari, april, september och november
4. att KN utöver dessa fasta sammanträden kan samlas när som helst vid behov och att vem som helst av de fyra grupperna kan kalla till ett sådant extra möte. EMS kallar till de fasta mötena
5. att alla fyra grupperna kan föreslå ärenden som skall behandlas på mötena
6. att KN består av en fast kärna av en "ombudsman" från varje grupp. Varje grupp adjungerar det antal extra personer som de anser behövs till varje möte
7. att KN inte kan fatta några beslut som blir bindande för EMS' del, utan att KN har en rådgivande och rekommenderande inriktning.

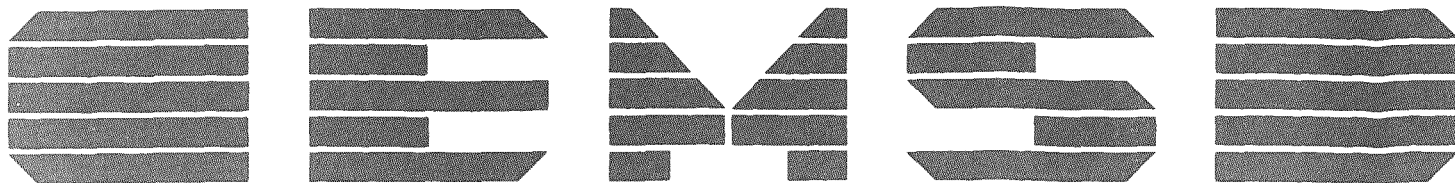
KN hade fyra sammanträden under våren 1986, vilka man bl a diskuterade modifikationer av reglerna för studiobokning, PDP-15 systemets framtid, EMS' software-problem och de utländska gästtillsättningarna.

Samarbetsprojekt

EMS har under verksamhetsåret varit inblandad i en rad samarbetsprojekt, både regelbundet återkommande och enstaka projekt. EMS har sedan många år haft ett fruktbart samarbete med Kursverksamheten vid Stockholms Universitet angående olika kurser i EAM för amatörer. Även 1985/86 arrangerades programligt dessa kurser i den nya amatörstudion. Lärare var Peter Lundén och Bo Rydberg.

För femte gången arrangerades Skinnskattebergfestivalen för elektro-akustisk musik i början på juni 1986. EMS har alltsedan starten ingått i programkommittén för denna betydelsefulla festival och så var även fallet för den femte festivalen.

EMS har också ingått i en arbetsgrupp som försöker att etablera en EAM-studio i Lund. Projektet har fått arbetsnamnet "LUCEAM" (Lunds Center för Elektro-Akustisk Musik) och är tänkt att betjäna den sydsvenska regionens behov av produktions- och forskningsresurser inom EAM-området.

EMS har medverkat som program- och produktionskonsulenter för det stora projektet "Schweden besucht Berlin". Inom ramen för denna manifestation, vars ansvariga upphovsmän är Svenska Institutet och Svenska Ambassaden i Bonn, skall man arrangera en weekend-festival för svensk EAM samt ett tvådagars symposium med vidhängande konsert som helt ägnas svensk datormusik.

Utländska tonsättare på EMS

Intresset för EMS' produktionsresurser tycks vara obrutet, då en rad förfrågningar kommit till EMS om att få gästa studiorna för en längre eller kortare studie- eller arbetsperiod. EMS har på detta område sedan lång tid tillbaka haft ett mycket givande samarbete med Svenska Institutet som har stött flera av de tonsättare vilka har studerat vid EMS. Under 1985/86 har EMS inte haft möjlighet att ta emot så många utländska tonsättare som tidigare år beroende på att alla produktionsresurser inte var installerade. Under året har följande tonsättare gästade EMS;

Jon Appelton, USA

Bob Cobbing, England

Ian Dearden, England

Kim Dyett, Nya Zeeland

Simon Waters, England

Henrik Colding-Jørgensen, Danmark

Xavier Rodet, Frankrike

Philippe Jubard, Frankrike

Clive Fencott, England

Richard Kostelanetz, USA

Alistair MacDonald, England

Michael Matthew, Kanada

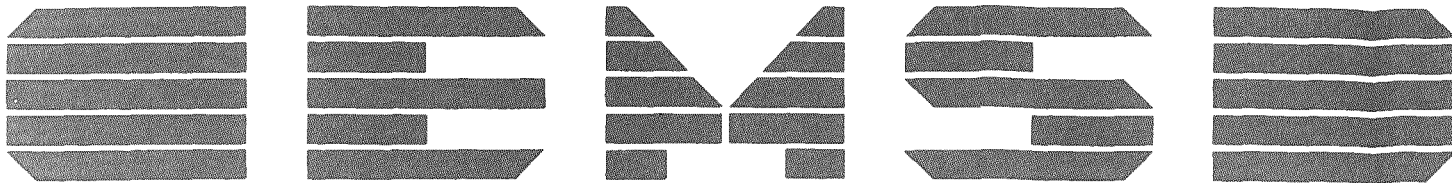
George Todd, USA

Marek Borzykowski, Polen

Paul Pignon, England

Utvecklingsarbete vid EMS

Tack vare ett årslångt stipendium från Svenska Institutet har det varit möjligt för den engelske tonsättaren Paul Pignon att arbeta på EMS med ett utvecklingsarbete på litet längre sikt. Pignon har utvecklat speciella program, vilka framför allt skall transformera digitalt inspelat klang- och ljudmaterial med hjälp av så kallat Fast Fourier Transform. Det är av vitalt intresse att avancerade utvecklingsprojekt kan bedrivas inom EMS' verksamhet. Tyvärr medger inte EMS' ekonomi att EMS själv kan initiera och driva utvecklingsprojekt annat än undantagsvis, och då endast när EMS' egen fasta personal är involverad. Ett sådant utvecklingsprojekt är arbetet med det så kallade WSP-projektet, vilket skall så småningom ersätta det gamla PDP-15-systemet som EMS' realtidssystem. Under våren 1986 avslutade Erik Nyberg sin del av systemprogramutvecklingen för WSP, och Göran Svensson från EMS kunde börja utvecklingen av de program, som bl a

erfordras för att sammankoppla den stora Yamaha MIDI-klavatur, som EMS inhandlade i juni -86, för att förse WSP-systemet med ett manuellt input-program.

Internationella kontakter

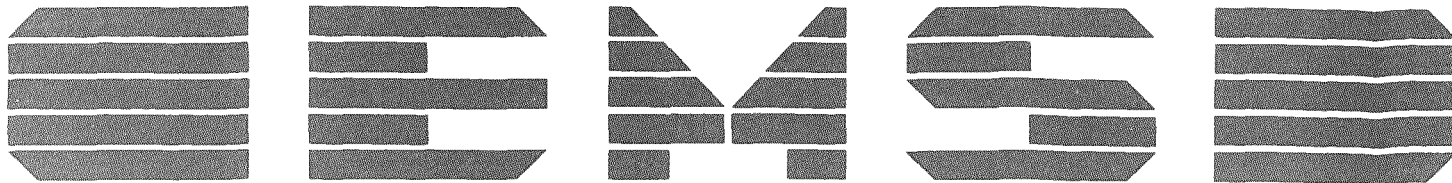
Under året har EMS haft goda internationella kontakter med en rad utländska studios. Här skall framför allt framhållas det mångåriga samarbetet med GMEB i Bourges, Frankrike (Groupe de Musique Experimentale de Bourges). På hösten 1985 inbjöds Xavier Rodet från IRGAM gemensamt av EMS och Institutionen för Musikakustik vid KTH. Rodet var inbjuden för att i Stockholm vidareutveckla konsonantdelen i sångsyntesprogrammet CHANT, som finns tillgängligt vid EMS.

Studiochefen har sedan starten av ICEM suttit i dess internationella styrelse. Vid ICEM:s generalförsamling i juni 1986 blev han vid mötet i ICEM:s "board of directors" utnämnd till ICEM:s kassör.

Ekonomi

EMS har under en rad av år fått en tilltagande obalans mellan kostnader och inkomster. Trots kraftiga besparingar var inte de med 3% automatiskt uppräknade statsanslagen tillräckliga. EMS' verksamhet baseras helt på fasta kostnader ifråga om hyror, löner, datorservice och elektricitet. Vad som kommer därutöver är marginellt. Den diskrepans mellan driftens kostnader och utgifter kommer kontinuerligt att tilltaga för varje år så länge EMS' statsanslag endast ökar med 3%. Därtill kommer att EMS övriga inkomster tenderar att sjunka. Sveriges Radios bidrag är fixerat till 100.000 kronor per år. Några ytterligare besparingar i ovanstående kostnader kan ej göras, utan att EMS' nuvarande verksamhet kollapsar. EMS har precis det minimum av personal som krävs för att driften skall kunna fortgå utan grava störningar. EMS blev därför tvingat, i jan. -86, att söka ett extra anslag av 230.000 kronor hos utbildningsdepartementet för att bemästra den likviditetskris som uppstått.

Ett annat ekonomiskt problem, som redan nämnts, är svårigheterna att få medel för tekniska investeringar. En så pass stor datoranläggning som EMS förfogar över, kräver t ex särskilda investeringsmedel för att driften skall kunna vidmakthållas. Bl a fordras en utvidgning av VAX-datorns centralminne, för att EMS skall kunna tillgodogöra sig den service på operativsystemet som ges inom ramen för EMS' servicekontrakt. En i hög grad komplicerad situation uppstår när EMS inte kan få sitt operativsystem uppdaterat till samma nivå som omvärldens. Detta omöjliggör att EMS får tillgång till andra studios programvara, då den inte går att köra på EMS' VAX-system. I och med att EMS inte har någon programmerare i sin fasta stab, är EMS synnerligen beroende av omvärldens programutveckling. EMS har inte fått gehör för sin framställan om investeringsmedel för att utöka VAX-datorns minne.

STUDIORNA

6(6)

Under 1985/86 har studio 1 under tiden 9/9-85-30/6-86 använts minst 5.136 timmar av följande tonsättare:

Magnus Alexandersson
Jon Appelton, USA
Anders Blomqvist
Lars-Gunnar Bodin
Bob Cobbing, England
Ilja Cmiral
Ian Dearden, England
Kim Dyett, Nya Zeeland
Rolf Enström
Clive Fencott, England
Hans Gefors
Ragnar Grippe
Tommas Hammar
Sten Hanson
Jens Hedman
Sten-Olof Hellström
Per Holmström

Richard Kostelanetz, USA
Jörgen Lind
Christer Lindwall
Peter Lundén
Alistair MacDonald, England
Michael Matthew, Kanada
Åke Parmerud
Folke Rabe
Akos Rozmann
Bo Rydberg
Jonas Söderberg
Kent Tankred
Tamas Ungvary
Björn Wallgren
Tommy Zwedberg

EMS internt, undervisning, service, studiebesök m m

VAX-systemet (terminalrummen och studio 2) har under året använts 8.693 timmar av följande tonsättare:

Anders Blomqvist
Christian Bock
Marek Borzykowski, Polen
Bill Brunson
Henrik Colding-Jørgensen, Danmark
Ian Dearden, England
Kim Dyett, Nya Zeeland
Rolf Enström
Clive Fencott, England
Sten-Olof Hellström
Lars Hård
Philippe Jubard, Frankrike
Reine Jönsson

Jörgen Lind
Christer Lindwall
Peter Lundén
Michael Matthews, Kanada
Alistair MacDonald, England
Erik Nyberg
Åke Parmerud
Paul Pignon, England
Xavier Rodet, Frankrike
Bo Rydberg
Kent Tankered
George Todd, USA
Simon Waters, England

Amatörstudion, studio 4, har under verksamhetsåret 1985/86 använts 2.538 timmar (gäller tiden 28/10-85-30/6-86) av följande personer förutom EMS internt och KV;

Jonas Askwall
Mats Arborélius
Anders Ahl
Jonas Broberg
Johannes Bergmark
Stefan Dako
Magnus Dahlhjelm
Josef Doukkali
Per Ekman
Kjell Erlandsson
Hans Fast
Magnus Frenning
John Gordon
Allan Gutheim

Tommas Hammar
Bo Hallén
Andreas Hedman
Conny Hedblom
Jacob Hellner
Lars Hård
Jan Isenberg
Erik Mikael Karlsson
Erik Kling
Jesper Krantz
Peer Landa, Norge
Matz Lodén
Peter Lindroth
Staffan Mossige-Nordheim

Göran Nygren
Jan Nilsson
Per Paulsson
Tord Pettersson
Ingemar Rask
Karin von Rettig
Håkan Sandélius
Lasse Summanen
Freddi Söderling
Dag Werle
Johan Wihlborg
Dan Zethreaus